لەیادی 82 ساڵەی مەرگی لینین

ئامادەکردن و وەرگێرانی
مەحموود محەمەد عوسمان

یادت هەر بەرز و شکۆدار بێت . تەمەنێک کە بۆ یەک چرکە خەڵکی زەحمەتکێش و گەلانی چەوساوەت لەبیر نە ئەکرد ، بۆ هەمیشە خولیای ئازادی و خۆش بەختەوەری ئینسانەکانبوویت.
بەداخەوە نەمتوانی ئەو بیرەوەریانە کە هەر یەکێ لە نادیا کرۆبسکایا و گۆرگی وکارازیتکین وئەنتۆلی لۆناتشارسکی ، نووسیانە دەربارەی لینین ، لەم نووسینە جێیان بکەمەوە ، بەڵام لەگەڵ ئەم نامانە کە زۆربەیم تەواو کردووە و وەک پەرتوکێک بە چاپی ئەگەینم ،بەشێکیم تەرخان کردووە بۆ ئەوبیرەوەریانە کە گۆشەیەکی ژیانی سیاسی و عەمەلی لینین رۆشن ئەکاتەوە . لەم یادەدا ئەم چەند نامەیەی لینین بڵاو ئەکەمەوە کە بۆ گۆرگی ناردووە .
مەحموود محەمەد عوسمان

بەشی چوارەم (لینین و هونەر و ئەدەب) نامەکانی لینین

بۆ ئا.م. غۆرگی

ئەزیزەکەم ئا .م . !

ماوەیەکی زۆرە بۆم نەنووسیویت . سەفەرکەمان بە بەردەوامی دوائەکەوێ و رێگری سەرەکی ئەوەیە کە ئێستە دەنگوباستمان پێ ناگات لە برۆکسلەوە . برادەرەکانم لەوێوە بۆیان نووسیم کە چاورێم ئەکەن بۆ کۆبوونەوەی نووسینگە (نووسینگەی سۆسیالیزمی نێو دەوڵەتی) لەوێ . پرسیارم لە ئەمینداریەتی گشتی کرد لەوێ، دەربارەی کاتی سەفەرەکەم (چونکە لەسەرمە سەفەر بۆ ئیتالیا بکەم)،بەڵام هەتا ئێستە وەڵامم بەدەست پێ نەگەیشتووە ، و من ناتوانم دوا بکەوم لە برۆکسل .
ئایا ((پرۆلیتاریات)) بەدەست گەشت ؟ ، نیاز وبیر باوەرت چییە لەسەری ؟ ونیازی ئا.ف.یش ؟ بەداخەوە ئەوەم بەدست گەشت کە نایەوێ لەسەر کۆمونە بنووسێ . دەستەی نووسەرانی سێیەمان ئینۆ کنتییە (15) .
بۆم بنووسە ئەگەر هەر پرۆژەیەکتان هەیە بۆ ((پرۆلیتاریا)) ، تۆ و ئا.ف.
دەستت ئەگوشم
لینینەکەت
لە نیوەی یەکەمی ئازار نووسراوە ساڵی 1908
جنێف
بەرگی 47 لا 147
15– ئینۆ کنتی ناوی حزبی دوبرۆفنسکییە .

بۆ ئا.م.غۆرگی
(تایبەت بۆ ئا.م .)
1908–3–24
ئەزیزەکەم ئا.م.

نامەکەتم پێگەشت لە پێوەندی بە شەڕم دژ بە ماخییەکان . من سۆزت تێئەگەم و بەتەواوەتی ڕێزی لێ ئەگرم . بە ئەرکی ئەزانم پێت بڵێم کە من لە برادەرەکانی بترسبۆرغەوە نامەم بەدەست گەشت هەمان شێوەی نامەکەی تۆی هەیە . بەڵام من لەو باوەڕەدام بەتەواوەتی تۆ لەسەر هەڵەیت .

ئەوەی لەسەر تۆیە ئەبێ تێبگەی، و هەر تێئەگەی ، ئەرکی سەر شانی مرۆڤی حزبی ئەوەیە، بەرپەرچی دەعوەت نامەیەک بداتەوە کە باوەر بە نادروستی و زەرەرمەندی ئەهێنێ . نەم ئەویست ئەم هەرایە بنێمەوە ئەگەر باوەری تەواوم نەهێنابێ (ڕۆژ بە ڕۆژ زۆرتر ئەوە دێتەدی ، بە گوێرەی خوێندنەوەم بۆ سەرچاوە بنەرەتییەکانی حکمەتی بازارۆف و بۆغدانۆف و هاوپەیمانانیان) ، کەوا پەرتوکەکانیان هەمووی گەوج و زیانبەخش و بێفەر و کەهنوتییە ، لەسەرەتاوە هەتا کۆتایی ، لەچڵەکانییەوە هەتا ڕەگەکانی ، تەنانەت ماخ و ئافیناریوسیش . بلیخانۆف لەسەر هەق بوو بەتەواوەتی ،لە دژایەتییان لە ڕووی ناوەڕۆکەوە . بەڵام نازانێ یان نایەوێ یان سستە لەوەی کە ئەیەوێ بیڵێت بەشێوەیەکی (مشخص) وفراوان و ئاسان، و بەبێ ئەوەی جەماوەر بترسێنێت ،لە ترسێک کە پێویست ناکات لەو جیاوازییە فەلسەفییە وردانە . ئەمە ئەڵێم ئەگەر لەسەریشم بکەوێ بە شێوازی تایبەتیم .

چی ئاشتبوونەوەیەک ئەبێ ببێ ، ئەزیزم ئا.م. ؟ دلسۆزییت ! چێگەی پێکەنینە هەر شتێک لەم بارەیەوە بووترێ . شەڕەکە بەهیچ شێوەیەک دەربازبوونی نییە .حزبییەکان ئەوەیان لەسەرە هەموو توانایان بخانە گر ،نەک بۆ داپۆشینی شەڕەکە یان دواخستنی یان دەربازبوون لێی ، بگرە بۆ ئەوەی کارە پێویستییەکان و پراکتییەکانی حزبی کاری تێنەکرێ . ئەوەی لەسەرتە گرنگیدان بەم مەسەلەیە و 10/9لە پەلشەفیکە ڕۆسییەکان یارمەتیت ئەدەن و زۆر سوپاسی بێ پایانت ئەکەن .

چۆن ئەبێ ئەوە ئەنجام بدرێ ؟ (بە بێلایەنی) ؟ نەخێر نابێ بێلایەنی لەم مەسەلانەدا هەبێ و ناشکرێ . ئەگەر بڕیار وایە لەسەر بێلایەنی بدوێین ، بەماناپاکی مەرجدار ، ئەوە ئەبێ ئەم شەڕە لە جەماعەتی خۆمان دوور بخەینەوە . تۆ هەتا ئێستە دوور لە ئێمە ئەتنووسی ، لە بڵاوکراوە نا حزبییەکاندا ، بەردەوامبە بەوشێوەیەی کە خۆت ئەتەوێ . تەنها بەم شێوەیە جەماعەتەکەمان بەرپرسنین ، تووش نابێ و سبەینێ یان دوو سبە ناچار نابێ کە بڕیار بدەی یان دەنگ بدەی ،بەمانای ئەوە شەڕەکە بگۆڕیت بۆ شەڕێکی درێژخایەن (مزمن) وبەردەوام کە دەربازبوونی نییە .

لەبەر ئەم هۆیە ڕازی نابم بۆ بڵاوکردنەوەی هەر شتێک کە پێوەندی بە فەلسەفەوە هەبێ لە گۆڤارەکەدا (16) .و ئەزانم لە سەر ئەوە ئازار ئەکێشم : ئەیەوێ دەمی کەسانی تر ببەستێ و خۆی هێشتا دەمی نەکردووەتەوە ! بەڵام تۆ بە هێمنی بیر لە مەسەلەکە بکەرەوە !

گۆڤارێک فەلسەفە لە خۆئەگرێ . لە ژمارەی یەکەمدا ، سێ وتاری بازارۆف و بۆغدانۆف و لۆناتشارسکی دژ بە بلیخانۆفی تێدایە ، و وتارێکی من تێیدا ئەڵێم کە ((لێکۆڵینەوەکان لەسەر فەلسەفەی مارکسیزم)) = بیردیافیفیە و ئیلکلیریکیە . لە ژمارەی دووەم _ نۆ وتاری بۆغدانۆف و

بازاڕۆف و لوناتشارسکی دژ بە بلیخانۆف و لینین کە بەشێوەیەکی تورە نووسراوە ، لە لایەنێکی ترەوە وتارێکی من تێیدا ئەیسەلمێنم کە ((لیکۆڵینەوەکان لەسەر فەلسەفەی مارکسیزم)) = ئەلکلیریکیە . لە ژمارەی سێ : شەر و جوێندان !

ئەتوانم شەش وتار بنووسم یان دوازدە وتار دژ بە (لێکۆڵینەکان لەسەر فەلسەفەی مارکسیزم)) ،دژ هەر نووسەرێ وتارێک و دژ هەر لایەنێک لە لایەنەکانی تیۆریان . ئایا ئەمە بەردەوام ئەبێ ؟ و هەتا کەی ؟ ئایا ئەم مەسەلەیە نابێتە هۆی ئەوەی جیابوونەوە حەتمی بێت لە ئەنجامی ئاڵۆزی و رق وکینەی بەردەوام ؟ ئایا ئەم کێشانە نابێتە هۆی حەلبوونی حزب : بریاریدا ، گفتوگۆی کرد ، بەدەنگدان ((گفتوگۆکە)) کۆتایی هات ....

جوان لەمە بیر بکەرەوە ئەگەر ترسی جیابوونەوەت هەیە .ئایا پیرمەندانی عەمەلیمان ئەم پەرتوکە بڵاو ئەکەنەوە بەم شێوە ((نابوتە)) ؟ باشتر نییە ریگەیەکی تر بگریتە بەر ؟ ئەنووسی وەک چۆن جاران واتئەکرد ، بەمانای ((دوور))لە ئێمە ، دوور لەو بڵاوکەرەوانەی کە کۆمەڵە حزبییەکانی بە چاپی ئەگەیەنن .کێشمەکێشەکانتان با دوور بێ لە ئێمە ، کۆمەڵەکە توانای چاوەروانی هەیە ، ئەگەر ئەتوانرێ رق و کینە سووک بکرێتەوە کە دەربازبوونی نییە ، ئەمە تاکە رێگەیەکە بە بروای من .

ئەڵێ مەنشەفیکەکان ئەم ناکۆکییە ئەبەنەوە . تۆ لەسەر هەڵەیت ، هەڵەیەکی قووڵ ،ئەی ئەلسکی مکسیمۆفتش ! مەناشیفە ئەیبەنەوە و بەتەواوەتی ئەیبەنەوە ئەگەر خودی کۆمەڵە بەلشەفیکەکان فەلسەفەی هەر سێ بەلشەفیکیەکان دوورنەخەنەوە . بەڵام ئەگەر کێشمەکێشەکە لەدەرەوەی کۆمەڵەکە بەرێوەبروات ، مەودای چالاکی مەنشیفەکان لە کۆتایدا بەرتەسک ئەبێتەوە لە بوواری سیاسەتدا ، و لەوێ نەمانیانە .

وتم ئەبێ ئەم کێشمەکێشە دوور بخرێتەوە لە کۆمەڵەکە . و جێبەجێ کردنی ئەوە گرانە لەسەر خەڵکانی زیندوو، و ئازاردانیشە بۆیان . فاکتەری کات (الزمن) زۆر پێویستە لێرە ، و پێویستیمان بە هاورێیانێک هەیە بۆ ئەمە ، بایەخ بدەن و خاوەن غیرەت بن ، و شارەزایانێکی عەمەلی یارمەتیمان ئەدات ، هەروەها ئەرکی سەر شانت یارمەتیدانمانە . لێرە پێویستیمان بە زانستی دەروونی و پەرتوک هەیە . من لەو بروایەدام کە لەتواناتدا هەیە یارمەتی گەورەمان پێشکەش بکەی لەم مەسەلەدا . ئەمە و ئەگەر لێم تورە نەبیت وەک چۆن من تورەم لێیان ، دوای خوێندنەوەت بۆ نامیلکەکەم (17) کە ئارستەی دژ ((لێکۆڵینەوە))ەکانە باش بیر بکەرەوە لە مەسەلەی گۆڤارەکە ، و بەپەلە وەڵامم بدەرەوە ،بە زووترین کات . نەختێ دوودڵم لەم کاتەدا پێکەوە سەردانیت بکەین . جا بە بێ سوود سەر ئێشاننی بۆ چییە ؟ ((تادیدارێکی دوور)) .. و شەڕ بەلاوە نانەین . ئایا باشتر وا نییە کێشمەکێشی گۆڤارەکە بە ئاسانی یەکلابکەینەوە ؟، بە بێ وت وێژی درێژخایەن و کۆنگرە رەسمییەکان کە ناگانە هیچ ؟ ئەوەی ئەیکەم بە باشی ئەوەیە کە من پرسیارت لێبکەم بۆ راوێژ لەگەڵت . سلاوێکی بێپایان بۆ م. ف . حەتمەن دێم بۆ کابری ، و هەوڵ ئەدەم هاوسەرەکەم لەگەڵ خۆم بێنم ، بەڵام ئەمەوێ ئەمە بکەم دوور لە بەرانبەرکێی فەلسەفی .

بە توندی دەستت ئەگوشم

لینینەکەت – جنێڤ

بەرگی 47 لاپرای 150 – 153

16 – مەبەست ئەو گۆڤارەیە کە گۆرگی ویستی دەری بکات بەڵام بەچاپ نەگەیشت .
17– مەبست پەڕتوکی (ماتریالیزم و ئەزمونگەری رەخنەگرانە) (المادیە والتجربیە الانتقادیە .

....

بۆ ئا. م . گۆرگی
1908–4–19
هەردوو بروسکەی تۆ و م.ف . بەدەست گەشت ،ئەمرۆ یان سبەینێ ، لێبوردنتان بۆ ئەنێرم . و جارێکی تر دووپاتی ئەکەم کە نابێ بەشێوەیەک لەشێوەکان گفتوگۆی ئەدیبەکان دەربارەی فەلسەفە لەگەڵ مەسەلە حزبییەکاندا تێکەڵ بکەین (مانای مەسەلەی کۆمەڵە جیاوازەکانی ناو حزب) . تایبەت بەم مەسەلەیە بۆ ئا.ف م نووسی . دووبارە داوای لێبووردن ئەکەم لە هەموو هاورێیان بۆ بەکنار خستنی هەر بەد ناتێگەیشتنێک ، یان هەر بەرئەنجامێکی هەڵە سەر هەڵبدات سەبارەت بەپەرچدانەوەم . لەسەرمانە کاروباری (حزبیمان) بە هاودەنگی بەرێوەبەرین وەک چۆن پێشتر بووە ، و کەس لە ئێمە پەشیمان نییە لەو سیاسەتانەی کە پەیرەومان کرد و جێبەجێ کرد لە سەردەمی شۆرشدا ، کەوابوو ئەرکمان ئەوەیە ، بەرگری بکەین لەم سیاسەتە و پشتگیری بکەین بەرامبەر حزب . و ناتوانین بەوکارە هەڵسین ئەگەر پێکەوە نەبین . و ئەرکمانە ئەوە لە ((پرۆلیتاریا)) ئەنجام بدەین و لە هەموو کارە حزبییەکان .
ئەگەر کەسێک هێرشی کردە سەر کەسێکی تر ، و ئەمیش وەڵامی هێرشەکەی یەکەم بداتەوە بە هۆی فەلسەفەوە ، ئەرکمان ئەوەیە وەک تاک ئەو کارە ئەنجام بدەین بە بێ ئەوەی هیچ زیانێک بگەیەنین بەکاری حزبی .
زۆر بە گەرمی تکات لێ ئەکەم، تۆ و هەموو هاورێیان ، بە هەڵە لە بەرپەچدانەوەکەم تێنەگەن . زۆر داوای لێبووردن ئەکەم بەڵام ناتوانم بێم بەهۆی بارودۆخی کار و باری گشتی ، و بەهۆی وەزعی دەستەی نووسەرانی گۆڤارەکە .
بەتوندی دەستت ئەگوشم
لینینەکەت
بەزووترین کات چاوەرێ وتارەکەی ئا . ف . ئەکەین دەربارەی خۆپیشاندانی رۆما کە بەڵێنی پێداین . و چاوەرێ ئەکەین لە هەموو ئەوانەی لە بوواری ئەدەبدا کار ئەکەن یارمەتی ((پرۆلیتاریا)) بدەن . ئێمە هەموومان بەرپرسین بەرامبەر رووسەکان کە نارازین لە گۆڤارەکە .
با ئەل . ئەل . بە باشی گرنگی بدات بە دارای !! لە رووسیا هاوار ئەکەن لە کەمی پارە .
جنێڤ
بەرگی 47 لا 156–157

....

بۆ ئا. م . گۆرگی
1909–11–16
ئەزیزەکەم ئالکسی مەکسیمۆفتش !
بە بەردەوامی باوەریکی قوڵم هەبوو کە تۆ و هاورێ میخائیل (18) سەرسەخترین جوداخوازانی کۆمەڵە نوێکە بوون کە بە باشم نە ئەزانی گفتو گۆیەکی دۆستانە لەگەڵیان بکەم . ئەمرۆ بۆ یەکەم جار هاورێ

میخائیلم بینی ، و قسەی دڵ بۆ دلم کرد بۆی ، دەربارەی مەسەلەکانمان و دەربارەی تۆ ، وبینیم من زۆر لەسەر هەڵە بووم .
بەخوا هیگلی فەیلەسوف لەسەر راست بوو کە وتی : ژیان بەرەو پێشەوە ئەروات لە رێگەی ناکۆکییەوە ، و ناکۆکییە زیندووەکان، دەوڵەمەنترین و فرەجۆر تر و ناوەرۆک بە پیتترە کە لەیەکم تێروانینەوە بۆ مرۆڤ دەرئەکەوێ . من وا سەیری قوتابخانەم ئەکرد وەک ئەوەی کە ناوەندی کۆمەڵە نوێکەیە (19) . پاشان دەرکەوت ئەمە درووست نییە– نەک بەو مانایە کە ناوەندی کۆمەڵە نوێکە نەبووە (قوتابخانەکە ناوەندی بوو و ئێستەش) ، بەڵام بەو مانایەی کە ئەمە هەموو شتێک نییە ، هەموو راستییەکان نییە . هەندێ خەڵک لە خۆوە (زاتییەن) قوتابخانەکەیان وەک ئەم ناوەندە لێکرد و وەک بابەتیانە ، بەڵام پشتی بە ژیانی راستەقینەی کرێکارانی پێشکەوتووخوازانەی راستەقینە بەست . لە پاڵ ناکۆکی لە نێوان هەردوو کۆمەڵەکە ، کۆنە و نوێ لە کابری ، ناکۆکییەکی تر دروست بوو لە نێوان بەشێک لە رۆشنفکرانی سۆسیال دیموکراتییەکان و کرێکارانی رووس کە سۆسیال دیموکراتی بەرەو رێگەی راست ئەبەن بە هەر قوربانییەک بێت و هەرچی رووبدات ، دەری ئەهێنن وێرای ناکۆکی و کێشمەکێش (و چیرۆکەکان)) هەتا دوای ...و خەڵکانێک وەک میخائیل زەمانەتی ئەوەیە . و دەرکەوت ناکۆکی لە قوتابخانەکە درووست بوو لە نێوان ئەندامانی رۆشنبیری رووس کە نیشتەجێی کابرینن .
لە وشەکانی میخائیل وا ئەبینم کە تۆ کاتێکی زۆر سەخت بەسەر ئەبەیت ئەی ئەزیزەکەم ئا. م.
بەریکەوت بۆت ئامادە بوو بزوتنەوەی کرێکاری و سۆسیال دیموکراتییەکان بە دیاردە و شێوەکانی و لایەنی زۆری ببینی ، زۆر کاری کردە سەر ئەوانەی کە باوەریان لاوازە لە رۆشنبیرانی روسیا و ئۆروپای رۆژئاوا و بێ ئومێدن لە بزووتنەوەی کرێکاری و سۆسیالیزمی دیموکراسی . و من لەو باوەرەدام هیچ شتێک لەمە روونادات لەگەڵتدا .هیوام وابوو دوای ئەوەی کە لەگەڵ میخائیل گفتوگۆم کرد ، بەتوندی دەستت بگوشم . بەهرە هونەرییەکەت قازانجی بێپایانی بەسەر چینی کرێکاری روسیا و ودەرەوەی روسیا هێنا ،و لە داهاتویشدا سوودی زۆری ئەبێ و دادت نادات کە خۆت بکەیتە خۆراکی خووە خەمۆکەکان کە قۆناخی کێشمەکێشی دەروەی وڵات وروژاندوویانە . لەوانەیە بارودۆخێک هەبێ ، ژیانی بزووتنەوەی کرێکاری ئەم کێشمەکێشە لەدەروە درووست بکات ، و هەروەها جوداخوازی و کێشمەکێش و لە نێوان بازنە جیاوازییەکان . و ئەمە مانای ئەوە نییە کە بزووتنەوەی کرێکاری لاوازە لە ناوخۆدا ، یان سۆسیالیزمی دیموکراسی لە بنەرەتەوە هەڵەیە ، هۆی ئەوەیە رەگەزەکان پێویستە چینی کرێکار بیتاوێنێتەوە لە حیزبەکەیان ، جیاوازییەکی سروشتی و خۆییە تارادەیەکی زۆر . چێنی کرێکار ئەتوێنێتەوە لە حیزبەکەیدا بە هەر حاڵ بێ ، و سۆسیالیزمی دیموکراسی شۆرشگێرانەیش لە روسیا ئەیتوێنێتەوە ، و بەزووترین کات ئەنجامی ئەدەن وەک هەندێ جار دیارە ، لەوکاتەی کە سەیری مەسەلەکان بکەین لە روانگەیەکی بارودۆخی بەنەعلەت لە دەرەوە ، و بە شێوەیەکی باشتر ئەیتوێنێتەوە بۆمان ، ئەگەر حوکممان بەسەر مەسەلەکاندا بدەین لە دێاردە دەرەییەکانەوە و هەندێ رووداو . و نموونەی وەک میخائیل زەمانەتە بۆ ئەوە .
دەستی تۆ و دەستی ماریا فیودۆر بە توندی ئەگوشم ئێسە هیوام هەیە یەک ئەبینین، و ئێمە وەک دوژمن یەک نابینین.

لینینەکەت
پاریس
بەرگی 47 لا 219 _220